

opusdei.org

Missatge del Papa per a la 55 Jornada Mundial de la Pau

El dia 1 de gener se celebra la Jornada Mundial de la Pau. Amb aquest motiu el Sant Pare va enviar un missatge. El tema del missatge d'aquest any: Diàleg entre generacions, educació i treball: instruments per construir una pau duradora.

30/12/2021

MISSATGE DEL SANT PARE FRANCESC

PER A LA CELEBRACIÓ DE LA 55 JORNADA MUNDIAL DE LA PAU

1 de gener de 2022

Diàleg entre generacions, educació i treball: instruments per construir una pau duradora

1. *«Que en són, de bonics, per les muntanyes els peus del missatger de bones noves que anuncia la pau!» (Is 52, 7).*

Les paraules del profeta Isaïes expressen el consol, el sospir d'alleujament d'un poble exiliat, esgotat per la violència i els abusos, exposat a la indignitat i la mort. El profeta Baruc es preguntava sobre això: «Com és, Israel, que vius en un país enemic, que et fas vell en una terra estrangera? Per què et tenen

per impur com si fossis un cadàver? Per què et posen entre els qui baixen al país dels morts?» (Ba 3, 10-11). Per a aquest poble, l'arribada del *missatger de la pau* significava l'esperança d'un renaixement de la runa de la història, el començament d'un futur prometedor.

Encara avui, el camí de la pau, que sant Pau VI va denominar amb el nou nom de *desenvolupament integral*,^[1] es manté desafortunadament allunyat de la vida real de molts homes i dones i, per tant, de la família humana, que està totalment interconnectada. Malgrat els nombrosos esforços encaminats a un diàleg constructiu entre les nacions, el soroll eixordador de les guerres i els conflictes s'amplifica; mentre es propaguen malalties de proporcions pandèmiques, s'agreugen els efectes del canvi climàtic i de la degradació del medi ambient, empitjora la

tragèdia de la gana i la set, i continua dominant un model econòmic que es basa més en l'individualisme que en la solidaritat. Com en el temps dels antics profetes, *tant el clamor de la terra com el clamor dels pobres*,^[2] es continua elevant avui, implorant justícia i pau.

En cada època, la pau és tant un do de dalt com el fruit d'un compromís compartit. Hi ha, en efecte, una “arquitectura” de la pau, en la qual intervenen les diferents institucions de la societat, i també hi ha una “artesanía” de la pau que ens involucra personalment a cadascun de nosaltres.^[3] Tothom pot col·laborar en la construcció d'un món més pacífic: partint del mateix cor i de les relacions en la família, en la societat i amb el medi ambient, fins a les relacions entre els pobles i entre els estats.

Aquí m'agradaria proposar *tres camins* per construir una pau duradora. En primer lloc, el *diàleg entre les generacions*, com a base per a la realització de projectes compartits. En segon lloc, *l'educació*, com a factor de llibertat, responsabilitat i desenvolupament. I, finalment, *el treball* per a una plena realització de la dignitat humana. Aquests tres elements són essencials per a «la gestació d'un pacte social», [4] sense el qual tot projecte de pau és insubstancial.

2. Diàleg entre generacions per construir la pau

En un món encara tenallat per les grapes de la pandèmia, que ha causat massa problemes, «alguns tracten de fugir de la realitat refugiant-se en mons privats, i altres l'enfronten amb violència destructiva, però “entre la indiferència egoïsta i la protesta violenta, sempre hi ha una

opció possible: el diàleg. El diàleg entre les generacions». [5]

Tot diàleg sincer, encara que no estigui exempt d'una dialèctica justa i positiva, requereix sempre una confiança bàsica entre els interlocutors. Hem de recuperar aquesta confiança mútua. La crisi sanitària actual ha augmentat en tothom la sensació de solitud i el replegament en un mateix. La solitud de la gent gran va acompanyada en els joves d'un sentiment d'impotència i de la falta d'una idea comuna de futur. Aquesta crisi és certament dolorosa. Però també pot fer emergir la millor de les persones. De fet, durant la pandèmia hem vist generosos exemples de compassió, col·laboració i solidaritat a tot el món.

Dialogar significa escoltar-se, confrontar-se, posar-se d'acord i caminar junts. Fomentar tot això

entre les generacions significa llaurar la terra dura i estèril del conflicte i l'exclusió per conrear-hi les llavors d'una pau duradora i compartida.

Tot i que el desenvolupament tecnològic i econòmic sovint ha dividit les generacions, les crisis contemporànies revelen la urgència perquè s'aliïn. D'una banda, els joves necessiten l'experiència existencial, sapiencial i espiritual de la gent gran; de l'altra, la gent gran necessita el suport, l'afecte, la creativitat i el dinamisme dels joves.

Els grans reptes socials i els processos de construcció de la pau no poden prescindir del diàleg entre els dipositaris de la memòria —la gent gran— i els continuadors de la història —els joves—; tampoc no poden prescindir de la voluntat de cadascun de nosaltres de donar cabuda a l'altre, de no pretendre

ocupar tot l'escenari perseguint els mateixos interessos immediats com si no hi hagués passat ni futur. La crisi global que vivim ens mostra que la trobada i el diàleg entre generacions és la força propulsora d'una política sana, que no s'acontenta d'administrar la situació existent «amb pegats o solucions ràpides»,^[6] sinó que s'ofereix com a forma eminent d'amor a l'altre,^[7] en la cerca de projectes compartits i sostenibles.

Si sabem practicar aquest diàleg intergeneracional enmig de les dificultats, «podrem estar ben arrelats en el present, i des d'aquí freqüentar el passat i el futur: freqüentar el passat, per tal d'aprendre de la història i per tal de guarir les ferides que a vegades ens condicionen; freqüentar el futur, per tal d'alimentar l'entusiasme, fer germinar somnis, suscitar profecies, fer florir esperances. D'aquesta

manera, units, podem aprendre els uns dels altres».[8] Sense arrels, com podrien els arbres créixer i donar fruit?

Només cal pensar en la qüestió de la cura de la nostra casa comuna. De fet, el mateix medi ambient «és un préstec que cada generació rep i ha de transmetre a la generació següent».[9] Per això, hem d'apreciar i encoratjar els nombrosos joves que s'esforcen per un món més just i atent a la salvaguarda de la creació, confiada a la nostra cura. Ho fan amb preocupació i entusiasme i, sobretot, amb sentit de responsabilitat davant del canvi de rumb urgent [10] que ens imposen les dificultats derivades de la crisi ètica i socioambiental actual.[11]

D'altra banda, l'oportunitat de construir junts camins cap a la pau no pot prescindir de l'educació i el treball, llocs i contextos privilegiats

per al diàleg intergeneracional. És l'educació la que proporciona la gramàtica per al diàleg entre les generacions, i és en l'experiència del treball on homes i dones de diferents generacions es troben ajudant-se mútuament, intercanviant coneixements, experiències i habilitats per al bé comú.

3. La instrucció i l'educació com a motors de la pau

El pressupost per a la instrucció i l'educació, considerades com una despesa més que com una inversió, ha disminuït significativament a escala mundial en els últims anys. Tanmateix, aquests són els vectors principals d'un desenvolupament humà integral: fan la persona més lliure i responsable i són indispensables per a la defensa i la promoció de la pau. En altres paraules, la instrucció i l'educació són les bases d'una societat

cohesionada, civil, capaç de generar esperança, riquesa i progrés.

Les despeses militars, en canvi, han augmentat i han superat el nivell registrat al final de la “guerra freda”, i sembla que estan destinades a créixer de manera exorbitant.[12].

Per tant, és oportú i urgent que els que tenen responsabilitats de govern elaborin polítiques econòmiques que prevegin un canvi en la relació entre les inversions públiques destinades a l’educació i els fons reservats als armaments. D’altra banda, la cerca d’un procés real de desarmament internacional no pot sinó causar grans beneficis al desenvolupament de pobles i nacions, ja que alliberaria recursos financers que es podrien fer servir de manera més apropiada per a la salut, l’escola, les infraestructures i la cura del territori, entre d’altres.

M'agradaria que la inversió en educació estigués acompanyada d'un compromís més consistent orientat a promoure la cultura de la cura.[13]

Aquesta cultura, davant les fractures de la societat i a la inèrcia de les institucions, es pot convertir en el llenguatge comú que trenqui les barreres i construeixi ponts. «Un país creix quan les seves diverses riqueses culturals dialoguen de manera constructiva: la cultura popular, la universitària, la juvenil, l'artística, la tecnològica, la cultura econòmica, la cultura de la família i dels mitjans de comunicació».[14]

Per tant, cal forjar un nou paradigma cultural a través d'«un pacte educatiu global per a les generacions més joves i amb aquestes, que involucri en la formació de persones madures les famílies, les comunitats, les escoles i les universitats, les institucions, les religions i els governants, tota la humanitat».[15]

Un pacte que promogui l'educació en

l'ecologia integral segons un model cultural de pau, de desenvolupament i de sostenibilitat, centrat en la fraternitat i en l'aliança entre l'ésser humà i el seu entorn.[16]

Invertir en la instrucció i en l'educació de les generacions joves és el camí principal que les condueix, per mitjà d'una preparació específica, a ocupar de manera profitosa un lloc adequat en el món del treball.[17]

4. Promoure i assegurar el treball construeix la pau

El treball és un factor indispensable per construir i mantenir la pau; és expressió d'un mateix i dels dons d'un mateix, però també és compromís, esforç, col·laboració amb els altres, perquè es treballa sempre amb algú o per algú. En aquesta perspectiva marcadament social, la feina és el lloc on aprenem a oferir la

nostra contribució per un món més habitable i bonic.

La situació del món del treball, que ja estava afrontant molts reptes, s'ha vist agreujada per la pandèmia de la covid-19. Milions d'activitats econòmiques i productives han fet fallida; els treballadors precaris són cada vegada més vulnerables; moltes de les persones que desenvolupen serveis essencials queden encara més ocultes a la consciència pública i política; la instrucció a distància ha provocat en molts casos una regressió en l'aprenentatge i en els programes educatius. Així mateix, els joves que surten al mercat professional i els adults que han caigut en la desocupació actualment afronten perspectives dramàtiques.

L'impacte de la crisi sobre l'economia informal, que sovint afecta els treballadors migrants, ha estat particularment devastador. A molts

d'aquests les lleis estatals no els reconeixen, és com si no existissin. Tant ells com les seves famílies viuen en condicions molt precàries, exposats a diverses formes d'esclavitud i privats d'un sistema d'assistència social que els protegeixi. A això s'hi suma que actualment només un terç de la població mundial en edat laboral té un sistema de seguretat social, o se'n pot beneficiar només de manera restringida. La violència i la criminalitat organitzada augmenten a molts països, sufocant la llibertat i la dignitat de les persones, enverinant l'economia i impedingint que es fomenti el bé comú. La resposta a aquesta situació només pot venir a través d'un augment de l'oferta d'oportunitats de treball digne.

El treball, en efecte, és la base sobre la qual es construeixen, en tota comunitat, la justícia i la solidaritat.

Per això, «no ha de buscar-se que el progrés tecnològic reemplaci cada vegada més el treball humà, amb la qual cosa la humanitat es faria mal a ella mateixa. El treball és una necessitat, part del sentit de la vida en aquesta terra, camí de maduració, de desenvolupament humà i de realització personal».[18] Hem d'unir les idees i els esforços per crear les condicions i inventar solucions, perquè tot ésser humà en edat de treballar tingui l'oportunitat de contribuir, amb el seu propi treball, a la vida de la família i de la societat.

És més urgent que mai que a tot el món es promoguin condicions laborals decents i dignes, orientades al bé comú i a la cura de la creació. Cal assegurar i sostenir la llibertat de les iniciatives empresarials i, alhora, impulsar una responsabilitat social renovada, perquè el benefici no sigui l'únic principi rector.

En aquesta perspectiva, cal estimular, acollir i afirmar les iniciatives que insten les empreses a respectar els drets humans fonamentals de les treballadores i els treballadors, sensibilitzant en aquest sentit no només les institucions, sinó també els consumidors, la societat civil i les realitats empresarials. Aquestes últimes, com més conscients són de la seva funció social, més es converteixen en llocs en els quals s'exerceix la dignitat humana, i que al seu torn participen en la construcció de la pau. En aquest aspecte, la política està cridada a exercir un rol actiu, a promoure un equilibri just entre la llibertat econòmica i la justícia social. I totes les persones que actuen en aquest camp, començant pels treballadors i els empresaris catòlics, poden trobar orientacions segures en la *doctrina social de l'Església*.

Benvolguts germans i benvolgudes germanes, Mentre intentem unir els esforços per sortir de la pandèmia, voldria renovar el meu agraïment a totes les persones que s'han compromès i que es continuen dedicant amb generositat i responsabilitat a garantir la instrucció, la seguretat i la tutela dels drets, per oferir l'atenció mèdica, per facilitar la trobada entre familiars i malalts, per proporcionar ajut econòmic a les persones indigents o que han perdut la feina. Asseguro el meu record en l'oració a totes les víctimes i les seves famílies.

Als governants i als que tenen responsabilitats polítiques i socials, als pastors i als animadors de les comunitats eclesials, com també a tots els homes i dones de bona voluntat, faig una crida perquè continuem avançant junts amb valentia i creativitat per aquests tres camins: el diàleg entre les

generacions, l'educació i el treball. Que siguin cada vegada més nombrosos els qui, sense fer soroll, amb humilitat i perseverança, es converteixin cada dia en artesans de pau. I que sempre els precedeixi i acompanyi la benedicció del Déu de la pau.

Vaticà, 8 de desembre de 2021

Francesc

.....

[1] Cf. Carta enc. Populorum progressio (26 de març del 1967), núm. 76 s.

[2] Cf. Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 49.

[3] Cf. Carta enc. Fratelli tutti (3 d'octubre del 2020), núm. 231.

[4] Ibídem, núm. 218.

[5] Ibídem, núm. 199.

[6] Ibídem, núm. 179.

[7] Cf. Ibídem, núm. 180.

[8] Exhort. ap. postsin. Christus vivit (25 de març del 2019), núm. 199.

[9] Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 159.

[10] Cf. Ibídem, núm. 163; 202.

[11] Cf. Ibídem, núm. 139.

[12] Cf. Missatge als participants en el 4t Fòrum de París sobre la pau, 11-13 de novembre del 2021.

[13] Cf. Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 231; Missatge per a la LIV Jornada Mundial de la Pau. La cultura de la cura com a camí de pau (8 de desembre del 2020).

[14] Carta enc. Fratelli tutti (3 d'octubre del 2020), núm. 199.

[15] Videomissatge en ocasió de la Trobada “Global Compact on Education. Together to Look Beyond” (15 d'octubre del 2020).

[16] Cf. Videomissatge en ocasió de la Cimera virtual d'alt nivell sobre reptes climàtics (12 de desembre del 2020).

[17] Cf. S. Joan Pau II, Carta enc. Laborem exercens (14 de setembre del 1981), núm. 18.

[18] Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 128.

.....